

RIIGIKOGU
KORRUPTSIOONIVASTANE ERIKOMISON

**ERIKOMISJONI 2006. AASTA TÖÖ ARUANNE JA
ÜLEVAADE KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE
KOHALDAMISEST 2006. AASTAL**

TALLINN 2006

Sisukord

1. Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (jaanuar-detsember 2006)	3
1.1. Erikomisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana.....	3
1.1.1. Majanduslike huvide deklaratsioonide kogumine ja kontrollimine	3
1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine.....	6
1.3. Töö 16. oktoobril 2005 toimunud kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania rahastamise aruannetega.....	6
1.4. Komisjoni istungid	9
2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed	11
2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused.....	11
2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid.....	15
2.3. Maavalitsused.....	16
2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid	16
2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud	17
2.6. Kohalike omavalitsuste (valdade/ linnade) volikogude andmed.....	18
2.6.1. Andmed linnadelt	19
2.6.2. Andmed valdadelt	19
2.7. Koondandmed MHD laekumiste ja KVS rikkumiste kohta 2006. aastal.....	21
3. Erikomisjoni järeldused ja seisukohad	23

1. Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (jaanuar-detsember 2006)

Riigikogu erikomisjoni liikmed:

Margi Ein (Eestimaa Rahvaliid) – komisjoni esimees

Eiki Nestor (Sotsiaaldemokraatlik Erakond) – komisjoni aseesimees

Leino Mägi (Eesti Reformierakond) – komisjoni liige

Koit Pikaro (Eesti Keskerakond) – komisjoni liige

Trivimi Velliste (Isamaaliit) – komisjoni liige

Avo Üprus (Res Publica) – komisjoni liige

Erikomisjoni liikmete asendusliikmeteks on Andres Herkel (Isamaaliit), Aivar Õun (Res Publica), Helmer Jõgi (Eesti Reformierakond), Jüri Saar (Eestimaa Rahvaliid)¹, Kadi Pärnits (Sotsiaaldemokraatlik Erakond) ja Toivo Tootsen (Eesti Keskerakond).

Kuueliikmeline komisjon täidab korruptsioonivastases seaduses ja Riigikogu 1999. aasta 27. aprilli otsuses sätestatud kohustusi. Alates 1. jaanuarist 2004, mil jõustus erakonnaseaduse ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus, kuulub erikomisjoni kohustuste hulka valimiskampaania rahastamise aruannete kogumine ja avalikustamine.

1.1. Erikomisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana

Erikomisjonile peavad majanduslike huvide deklaratsiooni esitama järgmised ametiisikud:

Riigikogu liikmed, Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liikmed, Riigikohtu esimees ja liikmed, Eesti Panga Nõukogu esimees ja liikmed, Eesti Panga president, kaitseväge juhataja ja ülemjuhataja, riigikontrolör ja Riigikontrolli peakontrolörid, õiguskantsler, suursaadikud, riigi peaprokurör, juhtivad riigiprokurörid ja juhtivprokurörid, ringkonnakohtu esimehed, haldus-, ja maakohu esimehed, maavanemad, riigisekretär, abiministrid, Eesti Teaduste Akadeemia president ja avalik-õiguslike ülikoolide rektorid (KVS § 14 lõige 2), avalik-õigusliku juriidilise isiku (Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Kultuurkapital, Ringhääling, Rahvusoper „Estonia”, Tagatisfond, Eesti Haigekassa ja Eesti Töötukassa) nõukogu liikmed (KVS § 14 lõige 8) ning eelloetletud ametikohtadelt lahkunud isikud (v.a Riigikogu liikmed ja Vabariigi President), kellel on seadusejärgne kohustus veel kahel järgneval aastal esitada deklaratsioon endisele deklaratsioonihoidjale. Selline regulatsioon on tinginud deklarantide arvu pideva muutumise.

1999 – **242**, 2000 – **261**, 2001 – **315**, 2002 – **342**, 2003 – 1.12.2003 seisuga **371**, 2004 – 03.12.2004 seisuga **398**; 2005 – 06.12.2005 seisuga **391**; 2006–**333**.

1.1.1. Majanduslike huvide deklaratsioonide kogumine ja kontrollimine

Korruptsioonivastase seaduse § 13 lõike 1 kohaselt esitatakse iga-aastane deklaratsioon üks kuu pärast tuludeklaratsiooni esitamise tähtaega.

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon väljastas ajavahemikul 21. märtsist 29. märtsini majanduslike huvide deklaratsiooni vormi ja selle täitmise juhendi 351 ametiisikule.

¹ Seoses Eestimaa Rahvaliidu fraktsiooni liikme Koit Prantsu lahkumisega Riigikogust on Jüri Saare asendusliikmeks määramine otsustamisel Riigikogus (otsuse eelnõu 1041).

Kuna käesoleval aastal langes 30. aprill pühapäevasele päevale ja esmaspäev, 1. mai, oli püha, loeti tähtaegselt esitatuks deklaratsioonid, mis esitati või postitati hiljemalt 2. mail kui 30. aprillile (pühapäevale) järgnenud esimesel tööpäeval. Kolme esimese nädala jooksul laekus 351-st deklaratsioonist 147, s.o vaid 42% deklaratsioonide koguarvust. Seega langes ka 2006. aastal deklaratsioonide laekumiste põhirõhk aprillikuu viimasele nädalale. 28. aprilli tööpäeva (reede) lõpuks oli oma majanduslike huvide deklaratsiooni esitanud 247 ametiisikut (s.o vaid 70% deklaratsiooni esitajatest). 2. mail laekus erikomisjonile 70 deklaratsiooni (s.o 20% deklaratsioonide koguarvust). 2. mai tööpäeva seisuga oli erikomisjonile laekunud 351-st deklaratsioonist 344.

Ühepäevase hilinemisega esitas deklaratsiooni üks ametiisik, kahepäevase hilinemisega kaks ja kolmpäevase hilinemisega üks ametiisik. Komisjon vaatas läbi hilinejate poolt komisjonile esitatud kirjalikud selgitused.

8. maiks 2006 oli komisjonile majanduslike huvide deklaratsioon esitamata järgmistel ametiisikutel: Paul-Eerik Rummo (rahvastikuminister), Hannes Tamjärv (Eesti Kultuurkapitali nõukogu liige), Andres Laasik, (kes pidi esitama deklaratsiooni kui endine Kultuurkapitali nõukogu liige). Komisjon otsustas selgitada MHD õigeks ajaks esitamata jätmise põhjused ning avaldas samal ajal pressiteate majanduslike huvide deklaratsioonide laekumise kohta, avalikustades ka deklaratsiooni esitamata jätnud ametiisikute nimed.

Vastavalt korruptsioonivastasele seadusele jagunevad Riigikogu erikomisjonile esitatavad deklaratsioonid kaheks: avalikustamisele kuuluvad ja avalikustamisele mittekuuluvad deklaratsioonid.

Olulise tööloigu deklaratsioonide kogumisel moodustab esitatud deklaratsioonide andmeväljade nõuetekohase täitmise kontrollimine, st selgitatakse, kas deklarant on järginud seaduse nõudeid ja erikomisjoni poolt kinnitatud MHD täitmise juhendit. Enne deklaratsioonide avalikustamist ei kontrolli komisjon deklareeritud andmete õigsust vastavate registrite kaudu, küll aga nõuab deklarandilt täpsustusi ja selgitusi, kui andmeväljad on täitmata, on puudulikult täidetud või on ilmne, et esinevad ebatäpsused.

Sagedamini esinevad probleemid on:

- pensionifondi osakute ja dividenditulu deklareerimata jätmine;
- väärtpaberite deklareerimisel deklareeritakse nende turuväärtus, mitte nominaalväärtus;
- muu tulu deklareerimisel (MHD p 12) tuuakse välja, milliseid muid regulaarseid tulusid on saadud möödunud kalendriaastal, mitte aga tulu, mida saadakse deklaratsiooni täitmise ajal;
- kinnisvara olemasolul, sh välismaal asuva kinnisvara puhul, jäetakse märkimata kinnistusregistri registriosa number, korteriomandi olemasolul korteriomandi kinnistusregistri registriosa number.

2006. aastal pole erikomisjonil tekkinud talle esitatud deklaratsioonide osas kahtlust, et esitatud deklaratsioonid ei vasta tegelikkusele.

Riigi Teataja Lisas avalikustati 2006. aasta 27. juunil 213 deklaratsiooni (RTL 2006, 50). Nende hulgas oli lisaks iga-aastastele regulaarsetele deklaratsioonidele Riigikogu liikmete Tõnis Kõivu 07.06.2006 ja Helir-Valdor Seederi 02.05.2006 esitatud deklaratsioonid, milles nad deklareerivad olulisi muutusi oma varalises seisus võrreldes varem deklareerituga.

Avalikustamisele mittekuuluvaid deklaratsioone laekus erikomisjonile 3. maiks 2006 kokku 142.

KVS § 13 lõike 2 kohaselt esitasid suveperioodil erikomisjonile uusi deklaratsioone isikud, kelle varaline seis ja varalised kohustused olid varasema deklaratsiooniga võrreldes oluliselt muutunud (vt KVS § 13 lõige 2) või kes olid nimetatud ametikohale, millega kaasneb deklaratsiooni esitamise kohustus.

Kümme ametiisikut (Riigikogu liikmed Margi Ein, Margus Hanson, Tõnis Kõiv (2 deklaratsiooni), Jarno Laur, Urmas Reinsalu, Tiit Tammsaar; abiminister Peeter Laasik; kaitseväge juhataja Tarmo Kõuts, õiguskantsler Allar Jõks, suursaadik Väino Reinart) deklareerisid oma varandusliku seisu muutusi ja kaks ametiisikut (Riigikogu liige Georg Pelissaar ja Saare maavanem Toomas Kasemaa) esitasid deklaratsiooni seoses uuele ametikohale asumisega.

Nende majanduslike huvide deklaratsioonid avalikustati 2006. aasta 20. septembri Riigi Teataja Lisas nr 70.

Riigikohtu liikme Priit Pikamäe ja suursaadikute Gita Kalmeti, Margus Rava, Jaak Jõerüüdi, Meelike Palli, Mati Vaarmanni, Miko Haljase ja Sander Soone deklaratsioonid, mille nad esitasid seoses uuele ametikohale asumisega, ning Riigikogu liikme Urmas Reinsalu uue deklaratsiooni avalikustas erikomisjon 2006. aasta 8. novembri Riigi Teataja Lisas nr 77.

Väljakujunenud praktika kohaselt viis erikomisjon korrupsioonivastase seaduse § 16 lõike 2 alusel 2.-27.oktoobrini läbi kõigi Riigikogu liikmete (101), Vabariigi Valitsuse liikmete (15), abiministrite (3) ja maavanemate (15) kontrollküsitluse. Küsitluses osales kokku 134 ametiisikut. Eesmärgiks oli teada saada, kas küsitletute deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas on pärast viimase majanduslike huvide deklaratsiooni esitamist käesoleval aastal toimunud olulisi muutusi või mitte.

Kui küsitletud ametiisikute varaline koosseis või selle struktuur oli nimetatud perioodil korrupsioonivastase seaduse § 13 lõike 2 kohaselt oluliselt muutunud, tuli neil küsitluse käigus komisjonile koheselt esitada uus deklaratsioon.

Uue deklaratsiooni esitas 23 Riigikogu liiget, 5 ministrit, abiminister ja 3 maavanemat, kusjuures ühele maavanemale tehti ettepanek esitada uus täpsustatud deklaratsioon.

Seega esitas kontrollküsitluse käigus uue majanduslike huvide deklaratsiooni kokku 33 ametiisikut.

Samal perioodil, kuid väljaspool vaheküsitlust, esitasid majanduslike huvide deklaratsiooni seoses uuele ametikohale asumisega Riigikogu liikmed Elmar-Johannes Truu, Villu Reiljan ja Mart Meri; keskkonnaminister Rein Randver; suursaadikud Merle Pajula, Mart Tarmak, Peeter Miller ning novembris Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves.

Kõik need eespool nimetatud deklaratsioonid edastab komisjon avalikustamiseks Riigi Teataja Kirjastusele detsembrikuu lõpus.

1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine

Üheks komisjoni ülesandeks on üleriigiline majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine. Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõike 13 kohaselt on kõik majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjad kohustatud oma üldistatud arvandmed esitama Riigikogu erikomisjonile kahe kuu jooksul, arvates deklaratsioonide esitamisest deklaratsioonihoidjale. Sealjuures on KVS § 16 lõikega 3 pandud deklaratsioonihoidjatele veel ka kohustus vastava taotluse korral oma kohustuse täitmise kohta Riigikogu erikomisjonile aru anda. Arvandmete kogumine ja analüüsimine on erikomisjoni üheks iga-aastaseks põhiliseks ülesandeks, samuti deklaratsioonihoidjatepoolse informatsiooni kuulamine. Nimetatud KVS sätete eesmärk on tagada KVS rakendamine nii, et seadusandjal oleks seaduse rakendamise kohta ülevaade ja tagasiside.

Komisjon jätkas väljakujunenud praktikat, edastades ministeeriumitele, maavalitsustele, avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele, avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude esimeestele ja kohaliku omavalitsuse üksustele (maavalitsuste kaudu) märgukirjad ja küsimustikud, tuletamaks meelde neile seadusega pandud kohustust esitada erikomisjonile arvandmete kokkuvõtted hiljemalt 3. juuliks.

Põhiseaduslikud institutsioonid esitasid oma arvandmed kõik õigeaegselt.

Tähtjaks, st 3. juuliks olid arvandmed laekumata kolmelt ministeeriumilt (15-st), ühelt maavalitsuselt (15-st), kahelt avalik-õiguslikult ülikoolilt (6-st), kahelt avalik-õigusliku juriidilise isiku nõukogult (7-st).

Kriitilisemad olid lood kohalike omavalitsusüksustega, kus 3. juuliks olid arvandmed laekumata 114 vallavolikogult (194-st) ja 15 linnavolikogult (33-st). Seega esitas 59% vallavolikogudest ja 45% linnavolikogudest aruanded juulikuu keskpaigast kuni septembrikuu keskpaigani.

Arvandmete analüüs on esitatud aruande lõpus.

1.3. Töö 16. oktoobril 2005 toimunud kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania rahastamise aruannetega

Käesoleval aastal jätkus komisjoni töö 16. novembril 2005 toimunud kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel osalenud erakondade ja valimisliitude valimiskampaania rahastamise aruannetega.

Erakonnaseaduse § 12⁴ lõikest 1 ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse § 59 lõikest 1 tulenevalt kuulub komisjoni kohustuste hulka valimistel osalenud erakondadelt ja valimisliitudelt kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania läbiviimiseks tehtud kulutuste ning kasutatud vahendite päritolu kohta aruannete kogumine ja avalikustamine.

2005. aasta detsembris koostas erikomisjon kokkuvõtte kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel osalenud erakondade valimiskampaania rahastamise aruannetest ja avalikustas selle riigikogu veebilehel aadressil:

http://www.riigikogu.ee/public/Riigikogu/Korruptsioon/uus_kokkuvote_erakonnad_2005.pdf

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse § 61 lõike 3 kohaselt tuleb erakonna valimiskampaania kuluaruandes märkida andmed tasumata lepinguliste maksete ja maksmata arvete kohta, kusjuures nende arvete tasumise kohta peavad erakonnad esitama erikomisjonile täiendava aruande.

Erakondade poolt komisjonile 17. novembriks 2005 esitatud valimiskampaania kulude aruannetes olid tasumata arved kajastatud järgmiselt.

Erakond	Vahendid	Tasutud kulud	Tasumata arved	Kõik kokku
Eesti Keskerakond	10 016 170	10 010 806	6 148 912	16 159 718
Eesti Reformierakond	14 598 500	14 739 256	927 960	15 667 216
Res Publica	7 526 322	7 526 322	1 313 360	8 839 682
Eestimaa Rahvaliid	4 131 131	4 131 131	51 389	4 182 520
Isamaaliit	6 724 210	4 214 430	181 870	4 396 300
SDE	1 048 800	1 048 660	866 217	1 914 877
EÜRP²	35 370	35 370	16 514	51 884
Eesti Iseseisvuspartei	1 300	1 300	12 000	13 300

Seadusega on küll reguleeritud, millise tähtaja jooksul peavad erakonnad esitama aruande valimiskampaania läbiviimiseks erakonna ja tema nimekirjas kandideerinud isikute poolt tehtud kulutuste kohta, kuid on reguleerimata tähtaeg, mis ajaks peavad kulud tasutud olema ning mis ajaks tuleb esitada täiendav aruanne, millest tingituna puuduvad erikomisjonil ka erakondade mõjutamisvahendid ning täiendavate aruannete esitamisel on kujunenud erinev praktika.

Nii informeeris Isamaaliit komisjoni maksmata arvete (181 870 krooni) tasumisest käesoleva aasta 24. mail ja esitas täpsustatud aruande 25.septembril.

Kuna teistelt erakondadelt 2006. aasta septembrikuuni informatsiooni ei laekunud, pöördus erikomisjon Eesti Keskerakonna, Eesti Reformierakonna, Res Publica, Eestimaa Rahvaliidu, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna, Konstitutsioonierakonna, Eesti Iseseisvuspartei poole kirjaliku järelepärimisega, uurides, kas arvete tasumisel on toimunud muudatusi. Arvete tasumise puhul tuletati meelde kohustust esitada erikomisjonile täiendav aruanne nii vahendite päritolu kui tasumise kohta.

Täiendava aruande 16. oktoobri 2005 kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania kõigi kulude tasumise kohta esitasid käesoleva aasta 27. septembril Eesti Reformierakond (927 960 krooni), 03. oktoobril Eestimaa Rahvaliid (51 389 krooni) ja 03. oktoobril Res Publica (1 313 360 krooni).

Konstitutsioonierakonna³ täiendav aruanne 16 514 krooni tasumise kohta laekus komisjonile 16. novembril ja 23. novembril 2006.

² Eestimaa Ühendatud Rahvapartei (EÜRP) uus nimi on Konstitutsioonierakond.

³ 16. oktoobri 2005 aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kandis erakond Eestimaa Ühendatud Rahvapartei nime.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond esitas täiendava aruande 676 217,07 krooni tasumise osas 25. septembril ja ülejäänud 190 000 krooni tasumise kohta 24. novembril.

Eesti Keskerakond esitas täiendava aruande 6 148 912 krooni tasumise kohta 4. detsembril ja 18. detsembril 2006.

Täiendavad aruanded on avalikustatud Riigikogu veebilehel aadressil:
http://www.riigikogu.ee/?id=37277&parent_id=33456.

Eesti Iseseisvuspartei informeeris, et valimiskampaania kulud summas 12 000 krooni pole tasutud.

Aasta algul koostas komisjon kokkuvõtliku ülevaate 186 valimisliidu poolt komisjonile esitatud valimiskampaania rahastamise aruannetest ja avalikustas selle Riigikogu veebilehel aadressil:
http://www.riigikogu.ee/public/Riigikogu/Korruptsioon/valimisliitudearuanded_kov05_kokkuvote.pdf

Kuna kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse § 60 lõikest 2¹ tulenevalt pole juriidiliste isikute annetused valimisliitudele alates 18.09.2005. lubatud, pöördus komisjon kahe valimisliidu (Ida-Viru maakonna Toila valla Valimisliidu Valla Heaks, Harju maakonna Anija valla Valimisliidu Lootus) poole kirjaga, milles teavitas, et valimisliidud peavad tagastama juriidilise isiku poolt saadud annetused. Valimisliidud informeerisid komisjoni keelatud annetuste tagastamisest juriidilistele isikutele.

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel osalenud 186-st valimisliidust esitasid tähtjaks, s.o 17. novembriks 2005, aruande oma valimiskampaania rahastamise kohta 144 valimisliitu, mis moodustab 77% aruandekohuslastest. Seega ei täitnud tähtaegselt oma seadusest tulenevat kohustust 23% valimisliitudest.

Kuna kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses puudub regulatsioon valimisliitude vastutuse kohta aruande mittetähtaegsel esitamisel või esitamata jätmisel, oli erikomisjon aruannete kogujana raskuste ees, kuidas mõjutada kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel osalenud valimisliite nendele seadusega pandud kohustuste täitmata jätmise korral. Praktikas tekitas probleeme ka juhtum, kui valimisliidul lasus kahtlus keelatud annetuse vastuvõtmises. Komisjoni poole pöördui kaebusega, milles seati kahtluse alla valimisaruandes kajastatud andmete õiguspärasus. Komisjon edastas nimetatud avalduse koos lisamaterjalidega Riigiprokuratuurile ja palus kontrollida, kas avalduses käsitletud juhtudel on tegemist juriidiliste isikute varjatud annetustega.

Karistusseadustiku § 402² sätestab kriminaalvastutuse varjatud või juriidilise isiku annetuse vastuvõtmise eest ainult erakonnale. Seega, isegi kui valimisliidud oleksid varjatud või juriidilise isiku annetuse vastu võtnud, ei vastaks valimisliidu käitumine kuriteo koosseisule, samuti ei vasta prokuratuuri hinnangul niisugune tegu ka ühelegi väärteokoosseisule.⁴

Erikomisjon pöördus seaduse tühimiku täitmise algatamiseks põhiseaduskomisjoni poole. Põhiseaduskomisjon algatas 20. märtsil 2006 kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu 868, mis läbis esimese lugemise 17. mail 2006 ja saadeti teisele lugemisele.⁵ Muudatusettepanekute esitamise tähtjaks määrati 31. mai, kuid kahjuks on selle eelnõu menetlemine jäänud käesoleva ajani toppama.

⁴ Riigiprokuratuuri 30.03.2006 kiri nr RP-2-1/06/206.

⁵ Vt stenogramm kättesaadav interneti aadressil <http://web.riigikogu.ee/ems/stenograms/2006/05/t06051715.html>

Erikomisjoni töö valimiskampaania rahastamise aruannetega on piirdunud aruannete seadusele vastavuse kontrollimisega, esinevate rikkumiste, ebatäpsuste kõrvaldamise nõudmisega, aruannete kvaliteetse avalikustamisega ja esitatud aruannete alusel ülevabariigilise kokkuvõtte koostamisega.

14. detsembril 2005 pöördus erikomisjon Riigiprokuratuuri poole, paludes kontrollida, kas poliitilise välireklaami keelu ajal tänavatel eksponeeritud K-kohukese reklaami näol oli sisuliselt tegemist varjatud annetuse vastuvõtmisega Eesti Keskerakonna poolt karistusseadustiku § 402² sätestatud süüteo mõttes.⁶ Käesolevaks ajaks on kriminaalasi nimetatud võimaliku rikkumise selgitamiseks lõpetatud⁷, kuna ei leidnud tuvastamist erakonnapoolne annetuse vastuvõtmine.

1.4. Komisjoni istungid

Ajavahemikul jaanuarist kuni detsembrini 2006 on toimunud 30 komisjoni istungit. Lisaks deklaratsioonihoidja ja valimiskampaania rahastamise aruannete kontrollimisega seotud kohustuste täitmisele on komisjon parlamentaarse kontrolli käigus korraldanud käesoleval aastal rida kohtumisi, samuti arutanud järgmisi teemasid:

1. Erikomisjoni 2006. a tööplaani kinnitamine.
2. Kohtumine Makedoonia riikliku korrupsiooni ennetamise komisjoni liikmetega.
3. Kohtumine justiitsminister Rein Langiga, et saada ülevaade strateegia „Aus Riik” meetmete rakendamisest ning majanduslike huvide deklaratsiooni uue süsteemi loomisest.
4. Ülevaade korrupsioonivastase seaduse kohaldamisest 2005. aastal.
5. Kohtumine Harku Vallavolikogu esimehe Allan Kiiliga, et arutada Harku valla kui kohaliku omavalitsusüksuse senise praktikaga seonduvaid küsimusi korrupsioonivastase seaduse kohaldamisel.
6. Kohtumine riigi peaprokuröri Norman Aasaga, teemaks Riigiprokuratuuri osa korrupsioonivastases võitluses, korrupsiooniohtlikumad üldriiklikud tegevusvaldkonnad, korrupsioonivastase võitluse käigus saadud praktilised kogemused.
7. Kohtumine Kohtla-Järve Linnavolikogu esimehe Valeri Korbiga, et arutada Kohtla-Järve valla kui kohaliku omavalitsusüksuse senise praktikaga seonduvaid küsimusi korrupsioonivastase seaduse kohaldamisel.
8. Üleriigiliste arvandmete saamiseks deklaratsioonihoidjatele esitatavast küsimustikust.
9. Korrupsioonivastase seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu arutelu (kutsutud olid Justiitsministeeriumist eelnõu autorid Mari-Liis Liiv ja Elina Elkind ja ministri nõunik Hanno Pevkur).
10. Kohtumine siseminister Kalle Laanetiga, et saada ülevaade ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide kogumise, kontrollimise, hoidmise ja seaduserikkumistele reageerimise alase tegevuse korraldamisest ministeeriumis ja ministeeriumi hallatavates riigiasutustes. Samuti korrupsiooniohtudest Siseministeeriumi süsteemis ning tähelepanekud, järeldused ja ettepanekud süsteemi parandamiseks.

⁶ Erikomisjoni 12.12.2005 istungi protokoll nr 36, päevakorrapunkti 1 otsus 3.

⁷ Riigiprokuratuuri 23.11.2006 kiri nr RP-2-1/05/2750, millega edastati komisjonile koopia kriminaalasia nr 05700000279 lõpetamise määrusest.

11. Kohtumine Põhja Politseiprefektuuri prefekti Raivo Kүүdiga, eesmärgiks saada ülevaade sellest, kuidas on Põhja Politseiprefektuuris korraldatud korruptsioonikuritegude uurimine ning millised on uurimisega seotud probleemid.
12. Õiguskantsleri ettepaneku nr 2 täitmiseks Riigikogu põhiseaduskomisjoni poolt moodustatud töörühma ekspertide koostatud analüüs erakondade rahastamise kontrollimehhanismide kohta (kutsutud oli ekspert Ülle Madise).
13. Seisukoha kujundamine õiguskantsleri ettepaneku nr 2 täitmiseks Riigikogu põhiseaduskomisjoni poolt moodustatud töörühma ekspertide koostatud analüüsi „Erakondade rahastamise kontrollimehhanismidest” kohta.
14. Riigikontrolli 2007. aasta tööplaani koostamiseks ettepanekute tegemine.
15. Erakondade valimiskampaania rahastamise täiendavate aruannete läbivaatamine (16. oktoobril 2005 toimunud kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kohta).
16. Kohtumine riigikontrolör Mihkel Oviiriga, teemaks Riigikontrolli osa korruptsiooni tõkestamisel ning küsimused, kas seadusandlik väljund rahuldab riigikontrolli süsteemi või mitte ja millistest kriteeriumidest lähtudes koostatakse iga-aastased auditite plaanid.
17. Kohtumine justiitsminister Rein Langiga, et saada ülevaade korruptsioonivastase seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu hetke olukorra kohta.
18. Kohtumine regionaalministri Jaan Õunapuuga, teemaks järelevalve Harju maavanema Värner Lootsmanni tegevuse üle.
19. Kohtumine GRECO Eesti delegaadiga ja OECD Eesti delegaadiga. Eesmärgiks informatsiooni saamine Eesti II ringi hindamisaruande soovitude täitmise, III hindamisvooru temaatika (hinnatakse muuhulgas poliitiliste parteide rahastamist), rahvusvahelise altkäemaksu alase töögrupi OECD Eesti I ringi hindamise ja tehtud soovitude ning Eesti II ringi hindamise kohta 2007. a sügisel (Justiitsministeeriumi kriminaalteabe ja analüüsi talituse nõunik Mari-Liis Liiv ja kriminaalpoliitika osakonna karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Elina Elkind).
20. Kohtumine Transparency International'i allorganisatsiooni Ühingu Korruptsioonivaba Eesti kaasesimehe Tarmu Tammerkiga, et saada ülevaade käesoleva aasta korruptsioonitajumise uuringust ning korruptsioonitemaatika kitsaskohtadest Eestis.
21. Seisukoha kujundamine põhiseaduskomisjonile Riigikohtu 23.10.2006 kirja nr 3-1-11-1-383 kohta.
22. Komisjonile laekunud avalduste läbivaatamine (Veljo Haaveli kiri Keila linna VL „16. oktoober” valimiskampaania rahastamise aruande kohta; Gennadi Afanassjevi avaldus Narva Linnavolikogu esimehe Mihhail Stalnuhhini kohta; Ülle ja Kaarel Kaldvee avaldus; Loksa Linnavolikogu aseesimehe Igor Ignahhini avaldus järelevalve teostamise kohta Harju maavanema Värner Lootsmanni tegevuse üle; Liidia Lanbergi ja Aljona Zubkova avaldused).
23. Riigiprokuratuuri 23.11.2006 kirjaga nr RP-2-1/05/270 edastatud kriminaalasja nr 05700000279 lõpetamise määruse läbivaatamine.
24. Erikomisjoni 2006. aasta tööaruande ja ülevaate korruptsioonivastase seaduse kohaldamisest 2006. aastal läbivaatamine.

2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed

2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused

Ministritele saadeti 2006. aastal vastamiseks järgmine küsimustik.

1. Ametiisikute kategooriad ja arv iga kategooria lõikes, kes esitasid MHD:
 - 1.1 Teie ministeeriumis;
 - 1.2 ministeeriumi valitsemisala ametites ja inspeksioonides ja teistes riigiasutustes;
 - 1.3 ministeeriumi hallatavates riigiasutustes;
 - 1.4 valitsemisalasse kuuluvate äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
 - 1.5 valitsemisalasse kuuluvate eraõiguslike sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed.
2. Laekunud deklaratsioonide (MHD) üldarv.
Palume eraldi näidata, kui palju laekus deklaratsioone ministeeriumis, kui palju valitsemisala riigiasutustes ja kui palju kokku.
3. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks? Märkida arv. Kuna 30. aprill 2006 langes puhkepäevale, tuleb tähtaegselt laekunuks lugeda deklaratsioonid, mis esitati puhkepäevale ja pühale järgneval esimesel tööpäeval, s.o 2. mail 2006.
4. Kas oli deklaratsiooni esitamisest keeldujaid? Märkida arv.
5. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.
6. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.
7. Ametiisikute arv ministeeriumis ja valitsemisalas, kes deklareerisid, et nad saavad regulaarselt muud tulu (MHD vorm p 12).
8. Kas ja kui palju on ministeeriumi valitsemisalas riigi osalusega äriühinguid ning eraõiguslikke sihtasutusi? Nimetada äriühingud ja osaluse suurus ning sihtasutused.
9. Kas ministeeriumi kaudu osaletakse mittetulundusühingutes? Nimetada mittetulundusühingud.
10. Kes Teie ministeeriumi ametiisikutest kuuluvad ministeeriumi valitsemisalas olevatesse riigi osalusega äriühingute/sihtasutuste juhatustesse ja nõukogudesse? Märkida ametikoht ja -isikute arv. Kui minister on nimetanud nendesse organitesse isikuid, kes ei ole tema juhitava ministeeriumi ametnikud, märkida ka see.
11. Kas on esinenud korrupsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
12. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
13. Kas on esinenud avastatud korrupsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
14. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

Ministeeriumides ja nende valitsemisalas esitas majanduslike huvide deklaratsiooni (edaspidi MHD) **19 170** ametiisikut (seega laekus 2006. aastal 977 deklaratsiooni rohkem kui 2005. aastal).

	Ministeerium	Ministeeriumis	Valitsemisalas	Kokku	s.h muu tulu deklareerijad
1	Haridus- ja Teadusministeerium	64	144	208	113
2	Justiitsministeerium	67	2475	2542	379
3	Kaitseministeerium	232	3046	3278	2403
4	Keskkonnaministeerium	262	426	688	225
5	Kultuuriministeerium	59	132	191	42
6	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	274	359	633	305
7	Põllumajandusministeerium	34	587	621	152
8	Rahandusministeerium	196	1279	1475	273
9	Siseministeerium	904	8299	9203	3190
10	Sotsiaalministeerium	79	91	170	43
11	Välisministeerium	160	1	161	41
	Kõik kokku	2331	16839	19170	7166

Korruptsioonivastases seaduses (edaspidi KVS) kehtestatud deklaratsioonide esitamise ja täitmisega seotud rikkumiste arv ministeeriumides ja nende valitsemisalas oli jätkuvalt küllalt suur. **Hilinemisega** esitas deklaratsiooni **557**⁸ (1 võrra rohkem kui 2005. aastal), **osaliste andmetega 375** ametiisikut (196 võrra rohkem kui 2005. aastal). Õigeaks ajaks ei laekunud Haridus- ja Teadusministeeriumis 14, Justiitsministeeriumis 53, Kaitseministeeriumis 78, Keskkonnaministeeriumis 5, Kultuuriministeeriumis 2, Põllumajandusministeeriumis 3, Rahandusministeeriumis 72, Siseministeeriumis 285, Sotsiaalministeeriumis 40, Välisministeeriumis 5 deklaratsiooni.

Ministeeriumidele saadetud küsimustiku punkt 4 kohaselt tuli märkida deklaratsiooni esitamisest keeldujate arv. **Keeldujaid** (sh deklaratsiooni mitteesitajaid) oli 2006. aastal kokku **318** isikut.

Justiitsministeeriumi esitatud aruandes on märgitud, et deklaratsiooni jättis esitamata 232 ametiisikut⁹. Sotsiaalministeeriumi aruandes on kirjas, et deklaratsiooni ei esitanud 10 ametiisikut, samas on täpsustatud, et deklaratsioonihoidjal puuduvad andmed, kui paljud viidatud isikutest ei saanud teadet kätte ja kui paljud seda eirasid. Kultuuriministeeriumi aruandes oli keeldujaid märgitud 67¹⁰.

Valitsusasutused reageerisid seaduse rikkumisele (küsimustiku punkt 6) järgmiselt: ametiisikute poole pöördui meeldetuletuskirjadega, nõuti seletuskirju, tehti nii suulisi kui kirjalikke märkusi ning teavitati, et mitteesitamise korral edastatakse materjalid vääртеomenetluse alustamiseks politseiasutustele (Haridus- ja Teadusministeerium, Justiitsministeerium, Põllumajandusministeerium, Rahandusministeerium, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium, Välisministeerium).

Kaitseministeerium ei ole välja toonud, kuidas reageeriti MHD esitamise hilinemisele ja mitteesitamisele, kuid deklaratsioonid, mille esitamisel esines puudujääke, saadeti tagasi puuduste kõrvaldamiseks.

⁸ Arvud sisaldavad andmeid nii ministeeriumi kui valitsemisala asutuste kohta.

⁹ Enamik esitamata jättnutest on ametiisikud, kes peavad deklaratsiooni esitama vastavalt KVS § 13 lõikele 3, või lapsehoolduspuhkusel viibijad.

¹⁰ Enamus on erinevate nõukogude liikmed.

Kultuuriministeeriumi esitatud aruandes on välja toodud, et tahtlikke seaduserikkumisi ei ole olnud, kuigi aruandest nähtub, et deklaratsiooni on esitamata jätnud 67 ametiisikut. Siin on sisuliselt tegemist seaduserikkumisega.

Ministeeriumides ja nende valitsemisalas on muu tulu saajaid kokku **7166**, see on kõikidest eespool toodud deklarantidest 37,4% (2005. aastal 39,02%).

Vastavalt ministeeriumidele esitatud küsitlusele ja ministeeriumidelt saadud informatsioonile oli ametiisikuid riigi osalusega äriühingute juhtorganitesse nimetatud alljärgnevalt:

1. Haridus- ja Teadusministeeriumis kuulub ministeeriumi valitsemisalas oleva riigi osalusega äriühingu juhtorganisse 10 ministeeriumi ametnikku: Haridus- ja Teadusministeeriumi infosüsteemide nõunik, riigivaratalituse juhataja, üldosakonna juhataja, kõrghariduse ja teaduse asekanstler, hariduse ja tööturu nõunik, noorte ja välissuhete asekanstler, kutse- ja täiskasvanuhariduse osakonna juhataja, kanstler, teadusosakonna nõunik ja üldkeskhariduse talituse juhataja.
2. Justiitsministeeriumi valitsemisalas oleva riigi osalusega äriühingu juhtorganisse ministeeriumi ametnikke ei kuulu. Küll aga on justiitsminister nimetanud äriühingu nõukogu liikmeks 3 isikut: AS-i Standard juhatuse esimehe, Amserv Grupp AS-i juhatuse esimehe ja Tartu Vangla direktori.
3. Kaitseministeeriumi valitsemisalas oleva riigi osalusega AS-i E-Arsenal nõukokku on kaitseminister nimetanud 3 isikut ja juhatusse 2 isikut.
4. Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas olevate riigi osalusega äriühingute juhatustesse või nõukogudesse kuulub 8 ministeeriumi ametnikku: 5 osakondade ja teenistuste juhatajat, 3 nõunikku ja minister. Keskkonnaminister on ministeeriumi valitsemisalas olevate riigi osalusega äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmeks nimetanud 18 isikut.
5. Kultuuriministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate riigi osalusega äriühingute ja sihtasutuste juhatustesse ja nõukogudesse kuulub kokku 13 ametnikku: kanstler, 3 kunstide osakonna nõunikku, kultuuriväärtuste osakonna nõunik, eelnõude ja juriidilise nõustamise osakonna juhataja ja peaspetsialist, riigivarabüroo juhataja, välissuhete osakonna juhataja, spordiosakonna juhataja, eelarve- ja majandusanalüüsi osakonna juhataja, meedia- ja autoriõiguse osakonna juhataja ning lisaks minister. Väljaspool ministeeriumi on minister nimetanud erinevatesse sihtasutustesse kokku 13 liiget.
6. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas olevate riigi osalusega äriühingute ja sihtasutuste nõukogudesse on minister nimetanud 23 ministeeriumi ametiisikut: kanstleri, asekanstleri, 8 osakonnajuhatajat, 2 nõunikku, 3 talitusejuhatajat, 4 peaspetsialisti, 2 eksperti, ameti peadirektori ja asetäitja ning 45 muud isikut, kes ei ole selle ministeeriumi ametnikud.
7. Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas oleva 2 äriühingu (Areto OÜ ja AS Werol Tehased) ja 1 sihtasutuse (Maaelu Edendamise Sihtasutus) nõukogudesse on nimetatud kokku 4 ministeeriumi ametnikku (ametikohti ei ole nimetatud).

8. Rahandusministeeriumi valitsemisalas olevate riigi osalusega äriühingute ja sihtasutuste nõukogudesse on minister nimetanud 7 ministeeriumi ametnikku: asekancleri, 2 ministri nõunikku, 2 osakonnajuhatajat ja talitusejuhataja.
9. Siseministeeriumi valitsemisalas olevate riigi osalusega sihtasutuste nõukogudesse ja juhatustesse on minister nimetanud 4 ministeeriumi ametnikku: peadirektori asetäitja, viisa- ja illegaalse immigratsiooni osakonna juhataja, välismaalaste osakonna nõunik ning rahvastiku ja regionaalala asekancleri. Siseminister on ministeeriumi valitsemisalas olevate riigi osalusega äriühingute nõukogudesse ja juhatustesse nimetanud 10 ametiisikut.
10. Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas oleva äriühingu ja sihtasutuste nõukogudesse on nimetatud 7 ministeeriumi ametnikku: abiminister, tervishoiu asekancler, 2 osakonnajuhatajat, tervishoiupoliitika juht ja 2 (vanem)analüütikut.
11. Välisministeeriumi valitsemisalas oleva äriühingu ja sihtasutuse nõukogusse on nimetatud 6 ministeeriumi ametnikku: minister, asekancler, välismajanduse ja arengukoostöö osakonna 2. büroo direktor, ministeeriumi ametnik, haldusosakonna peadirektor ja poliitika planeerimise osakonna analüüsibüroo direktor.

Kokkuvõtvalt võib komisjonile edastatud informatsiooni alusel väita, et riigi osalusega eraõigusliku juriidilise isiku juhtorganisse kuulub kolm ministrit, üks abiminister, kolm kanclerit, seitse asekanclerit, viisteist nõunikku, üks ameti peadirektor ja kaks peadirektori asetäitjat ning valdavalt on juhtorganitesse nimetatud valitsusasutuste keskastmejuhid ja peaspetsialistid.

Ministeeriumide esitatud andmete alusel pole 2006. aastal korruptsioonikahtlusi olnud Haridus- ja Teadusministeeriumis, Justiitsministeeriumis, Kaitseministeeriumis, Kultuuriministeeriumis, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis ja Välisministeeriumis ning nende valitsemisalades.

Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas on majanduslike huvide deklaratsioone kontrollitud 6 korral, korruptsioonikahtlusi on esinenud ühe isiku puhul (keskkonnakaitse vaneminspektor), korruptsioonijuhtumeid ei ole olnud ja vastutusele võtmiseks kedagi esitatud ei ole.

Põllumajandusministeeriumis on deklaratsioonihoidja kontrollinud 8 deklaratsiooni, on olnud üks korruptsioonikahtlus (Veterinaar- ja Toiduameti peadirektori asetäitja) ning sellega seoses on algatatud kriminaalasi. Ühtegi korruptsioonijuhtumit avastatud ei ole ja kedagi ei ole vastutusele võetud.

Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuulavas Maksu- ja Tolliametis alustas Kaitsepolitseiamet 2005.a MTA teenistujate suhtes viis kriminaalasia ning korruptsioonikahtlus lasus 39 teenistujal. Rahandusministeeriumis, Statistikaametis ja Riigihangete Ametis ei ole kontrollitud ühtegi majanduslike huvide deklaratsiooni ja korruptsioonikahtlusi ei ole esinenud.

Maksu- ja Tolliametis on kohtuliku karistuse saanud 18 MTA Lõuna maksu- ja tollikeskuse Luhamaa tollipunkti inspektorit ja üks MTA uurimisosakonna talituse juhataja, kahel MTA Lõuna maksu- ja tollikeskuse inspektoril lasub korruptsioonikahtlus ning Lõuna politseiprefektuur on algatanud kriminaalasia. Kriminaalasad olid arvandmete esitamise ajal erinevas menetlusstaadiumis.

Siseministeriumi valitsemisalasse kuuluva Politseiameti struktuuris esines kaks korruptsioonikahtlust, mida on kontrollitud; avastati üks korruptsioonijuhtum, millega seoses alustati Põhja Politseiprefektuuri Lääne politseiosakonna politseikonstaabli suhtes väärteomenetlus; ning politseile on esitatud kolm taotlust väärteomenetluse läbiviimiseks seoses sellega, et deklaratsioonid on jäetud mõjuva põhjuse puudumisel tähtjaks esitamata. Piirivalveamet esitas korruptsioonivastase seaduse § 26 lõike 1 alusel politseiasutustele väärteoteatiseid kokku 19 endise piirivalveametniku kohta.

Kaitseministeriumis ja tema valitsemisala asutustes kontrollisid Kaitsepolitseiamet, Kaitsejõudude Peastaabi vastav osakond või Teabeamet kõigi nende ametnike ja kaadriväelaste majanduslike huvide deklaratsioone, kes vajavad oma tööks juurdepääsuluba riigisaladusele. MHD kontrollimisi 2005. aastal laekunud taotluse alusel tehtud 18 ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni punkti 12 kohta (muu tulu).

2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid

Põhiseaduslike institutsioonidena käsitab erikomisjon **Riigikantseleid, Riigikogu Kantseleid, Vabariigi Presidendi Kantseleid, Riigikohut, Riigikontrolli ja Õiguskantsleri Kantseleid**. Need institutsioonid esitavad andmeid ilma küsimustikku saamata. Deklaratsiooni esitajad on siin määratletud asutuste juhtide poolt KVS § 14 lõike 1 alusel. Kokku laekus põhiseaduslike institutsioonide ametiisikutelt **204** (2005. aastal 196) deklaratsiooni. Kõik deklaratsioonid esitati õigeaegselt.

Riigikantseleis laekus 2. maiks 2006 kokku 97 (2005. aastal 104) deklaratsiooni, s.h 57 deklaratsiooni Riigikantselei ametnikelt, 27 deklaratsiooni Riigikantselei haldusalas asuva Rahvusarhiivi ametnikelt, kaks deklaratsiooni hallatavate asutuste juhtidelt ja 11 ministeriumide kantsleritelt. Riigikogu Kantseleis laekus kokku **53** (2005. aastal 51) deklaratsiooni, Vabariigi Presidendi Kantseleis **10** deklaratsiooni (kantselei direktori asetäitja, osakondade juhtajad, talitusejuhatajad, teenistusejuhataja), Riigikohtus laekus **8** deklaratsiooni (Riigikohtu direktor, osakondade juhatajad, esimehe abi ja Tallinna esinduse juhataja), Riigikontrollis **25** deklaratsiooni (peakontrolörid, direktorid, riigikontrolöri nõunikud, teenistusejuhatajad ja auditijuhid) ja Õiguskantsleri Kantseleis **11** deklaratsiooni (2005. aastal 5) (õiguskantsleri asetäitja-nõunikud, kantselei direktor, osakondade juhatajad – õiguskantsleri nõunikud, õiguskantsleri abi, üldosakonna juhataja abi, raamatupidaja). Muud tulu saab Riigikantseleis 40 ametiisikut, Riigikogu Kantseleis 20 ametiisikut, Vabariigi Presidendi Kantseleis 4 ametnikku. Riigikohtus regulaarselt muud tulu saavaid ametiisikuid deklaratsioonide kohaselt ei ole. Õiguskantsleri Kantselei ja Riigikontroll ei ole oma aruandes muud tulu saanud isikute arvu märkinud.

2.3. Maavalitsused

Deklaratsiooni esitajad on siin määratletud asutuste juhtide poolt KVS § 14 lõike 1 alusel. Erikomisjonile edastasid andmed kõik 15 maavalitsust. Maavalitsuste esitatud andmete üksikasjalikum ülevaade on toodud alljärgneva tabeli kujul.

	Maavalitsus	Maavalitsuse ametnik	Maavalitsuse hallatava riigiasutuse juht	SA juhatuse ja nõukogu liikmed	Kokku	sh muu tulu deklareerijad
1	Harju Maavalitsus	66	8		74	43
2	Hiiu Maavalitsus	29	3	15	47	25
3	Ida-Viru Maavalitsus	70	6		76	17
4	Jõgeva Maavalitsus	43	4	9	56	28
5	Järva Maavalitsus	40	4	13	57	13
6	Lääne Maavalitsus	41	7	9	57	25
7	Lääne-Viru Maavalitsus	50	5		55	8
8	Põlva Maavalitsus	17	3		20	12
9	Pärnu Maavalitsus	48	5	8	61	16
10	Rapla Maavalitsus	38	5	7	50	13
11	Saare Maavalitsus	34	4		38	12
12	Tartu Maavalitsus	46	6		52	12
13	Valga Maavalitsus	30	5	20	55	17
14	Viljandi Maavalitsus	48	6	9	63	34
15	Võru Maavalitsus	28	3	2	33	13
	Kokku	628	74	92	794	288

Seega on maavalitsuste ametiisikud ja maavalitsuste hallatavate riigiasutuste juhid ning sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed erikomisjonile saadetud arvandmete alusel esitanud ühtekokku **794** deklaratsiooni.

Hilinemisega esitas deklaratsiooni **18**, **osaliste andmetega** **7** ja deklaratsiooni jättis **esitamata** **10** ametiisikut.

Ametiisikute arv maavalitsustes ja maavalitsuste hallatavates riigiasutustes, kes deklareerisid regulaarse muu tulu saamist, oli **288**.

Maavalitsustele saadetud küsimustikus sooviti teada, kas ja kui palju on eraõiguslikke sihtasutusi, kus riik teostab asutaja õigusi maavalitsuse kaudu. Selliseid sihtasutusi on kokku **19** ning nende nõukogudes ja juhatustes on maavalitsuse ametiisikuid **24**, enamasti osakonnajuhatajad, nõunikud, maavanemad ja maasekretär.

Maavalitsuste kaudu osaletakse kokku **12** mittetulundusühingus.

2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid

Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid on KVS § 14 lõike 9 järgi majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjaks ülikooli osalusega äriühingu juhatuse ja nõukogu liikmetele ning ülikooli asutatud sihtasutuse tegevjuhile, juhatuse ja nõukogu liikmetele.

Tallinna Ülikool on asutaja kahes sihtasutuses: SA Ülikoolide Keskus Saaremaal ja Tallinna Pedagoogikaülikooli Arendusfond. Tallinna Ülikooli rektorile esitati käesoleval aastal

sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmete poolt kokku **5** majanduslike huvide deklaratsiooni.

Tallinna Tehnikaülikool osaleb kaheksas sihtasutuses (Eesti Infotehnoloogia SA, SA TTÜ Arengufond, Tallinna Tehnoloogiapargi Arendamise SA, SA TTÜ Materjalitööstustehnoloogiate Siirdekeskus, SA Eesti Tehniliste Põllukultuuride Töötlemispark, SA Strateegiliste Algatuste Keskus, SA Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal) ja viies äriühingus (AS Vähiuuringute Tehnoloogia Arenduskeskus, OÜ Haridusmeedia, OÜ Sütiste Maja, OÜ Eliko Tehnoloogia Arenduskeskus, OÜ TTÜ Sport).

Kokku laekus majanduslike huvide deklaratsioone **62**, neist **4** hilines; deklaratsiooni jättis esitamata **9**, esitamisest keeldujaid oli (vastuskiri) **3**.

Tartu Ülikool osaleb kaheksas äriühingus (Eesti Nanotehnoloogiate Arenduskeskuse AS; OÜ Elementum, OÜ Tartu Ülikooli Tehnoloogiapark, OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus, OÜ TÜ Kesklinna Apteek, OÜ TÜ Kirjastus, OÜ TÜ Raamatupood, OÜ TÜ Tamme Apteek) ja üheksas sihtasutuses (SA Eesti Agrenska Fond, SA Juridicum, SA Kääriku - Tehvandi Olümpiakeskus (likvideeritud 01.11.2006), SA Strateegiliste Algatuste Keskus (SA tegevus peatatud), SA Tartu Teaduspark, SA Teaduskeskus Ahhaa, SA TÜ Kliinikum, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, Tartu Ülikooli SA).

Deklaratsioone laekus **98**, nendest hilinemisega **15**, esitamata jäetud deklaratsioone oli **13**.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia on asutaja ühes sihtasutuses (SA Tartu Muusikafestivalid), kus tal on kaks esindajat ja mõlemad nõukogu liikmed on tähtjaks deklaratsiooni esitanud. Seega on deklaratsioonide üldarv **2**.

Eesti Maaülikooli andmetel laekus rektorile osauhingute ja sihtasutuste juhatuste ning nõukogude liikmetelt **9** deklaratsiooni.

Eesti Kunstiakadeemia osaleb OÜ-s MoeMix. Akadeemia rektori andmetel laekus rektorile **22** majanduslike huvide deklaratsiooni, neist **4** esitati mittetähtaegselt ja esitamata on **2** deklaratsiooni.

Kokku laekus avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele **198** majanduslike huvide deklaratsiooni, tähtjaks ei laekunud **23** deklaratsiooni ja deklaratsiooni esitamisest keeldujaid oli **18**.

2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud

Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud on sama avalik-õiguslike juriidiliste isikute juhatuste liikmete deklaratsioonihoidjaks (KVS § 14 lõige 8).

Eesti Haigekassa nõukogule esitas 2006. a deklaratsiooni kokku **6** juhatuse liiget, Eesti Töötukassa nõukogule **6** ametiisikut: 3 juhatuse liiget ja 3 endise juhatuse liiget, Ringhäälingunõukogule kõik Eesti Televisiooni ja Eesti Raadio juhatuse praegused (7) ja endised (4) liikmed – kokku **11** deklaratsiooni. Rahvusoperi „Estonia” nõukogule esitati **1** deklaratsioon.

Tagatisfondi nõukogule esitati **1** deklaratsioon, mis on kajastatud Eesti Panga esitatud arvandmetes.

Kultuurkapitali nõukogule laekus 2 deklaratsiooni ja Eesti Rahvusraamatukogule 1 deklaratsioon, mis on kajastatud Kultuuriministeeriumi poolt esitatud arvandmetes.

Eesti Pangale laekus nõukogu ja juhatuse liikmetelt 7 deklaratsiooni.

2.6. Kohalike omavalitsuste (valdade/ linnade) volikogude andmed

Linnade ja valdade volikogu esimeestele saadeti vastamiseks järgmine küsimustik:

1. Kes ametiisikutest esitasid MHD volikogu poolt määratud komisjonile?
 - 1.1 volikogu liikmed;
 - 1.2 volikogu ametiisikud;
 - 1.3 valla- /linna valitsuse ametiisikud;
 - 1.4 valla- / linnaametiasutuste juhid;
 - 1.5 valla- / linnaametiasutuse hallatavate asutuste juhid;
 - 1.6 omavalitsuse osalusega äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
 - 1.7 omavalitsuse osalusega eraõiguslike sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmed.
2. Laekunud deklaratsioonide (MHD) üldarv.
3. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks. Märkida arv.

Kuna 30. aprill 2006 langes puhkepäevale, tuleb tähtaegselt laekunuks lugeda deklaratsioonid, mis esitati puhkepäevale ja pühale järgneval esimesel tööpäeval s.o 2. mail 2006.
4. Kas oli deklaratsiooni esitamisest keeldujaid? Märkida arv.
5. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.
6. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageerinud.
7. Ametiisikute arv, kes deklareerisid, et nad saavad regulaarselt muud tulu (MHD vorm p 12).
8. Kas ja kui palju on valla/ linna osalusega äriühinguid? Nimetada äriühingud ja valla/ linna osaluse suurus protsentides.
9. Kas vallas/ linnas on kohaliku omavalitsuse asutatud eraõiguslikke sihtasutusi? Nimetada need.
10. Kas vald või linn osaleb mittetulundusühingutes. Nimetada mittetulundusühingud.
11. Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide üldarv. Kelle MHD-d, millal ja kus avalikustatakse KVS § 15 lõike 3 kohaselt.
12. Avalikustamisele mittekuuluvate deklaratsioonide üldarv.
13. Kas on esinenud korrupsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
14. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
15. Kas on esinenud avastatud korrupsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
16. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

2.6.1. Andmed linnadelt

Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmeid esitas **33** linnavolikogu. Ühtekokku laekus **4401** majanduslike huvide deklaratsiooni: Elva 48, Haapsalu 110, Jõgeva 80, Kallaste 22, Keila 54, Kiviõli 46, Kohtla-Järve 157, Kunda 31, Kuressaare 108, Kärdla 32, Loksa 56, Maardu 37, Mustvee 26, Mõisaküla 36, Narva 128, Narva-Jõesuu 26, Paide 72, Paldiski 33, Põltsamaa 62, Põlva 40, Pärnu 165, Püssi 19, Rakvere 83, Saue 45, Sillamäe 46, Sindi 22, Tallinn 1988, Tartu 510, Tõrva 33, Valga 65, Viljandi 74, Võhma 26, Võru 121.

Esitamise tähtaega rikkus **168** ametiisikut, s.o 3,8% (2005. aastal oli 2,47%). Deklaratsiooni esitamisest keeldus **44** (36 võrra rohkem kui 2005. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas **188** ametiisikut (2005. aastal esitati 124 osaliste andmetega deklaratsiooni). Muu tulu saamist on deklareerinud **2046** (s.o 46,5%). 2005. aastal oli muu tulu saajaid 44%. Deklaratsioonidest avalikustati **1125** (s.o 25,6%), eelmise aasta avalikustamise protsent oli 30,8.

MHD kontrollimisi on esinenud 1 juhul.

Küsimustiku punktides 8-11 paluti välja tuua, kas ja kui palju on linna osalusega äriühinguid, kas on asutatud eraõiguslikke sihtasutusi ja kas osaletakse mittetulundusühingutes. Linnades on kokku **101** linna osalusega äriühingut, **42** mittetulundusühingut ning eraõiguslikke sihtasutusi on asutatud **80**.

2.6.2. Andmed valdadelt

Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmeid esitas **194** vallavolikogu. Ühtekokku laekus **5705** majanduslike huvide deklaratsiooni: Abja 23, Aegviidu 18, Ahja 23, Alajõe 17, Alatskivi 31, Albu 23, Ambla 33, Anija 45, Antsla 44, Are 25, Aseri 32, Audru 47, Avinurme 25, Emmaste 11, Haanja 21, Haaslava 25, Halinga 46, Haljala 52, Halliste 20, Hanila 26, Harku 40, Helme 22, Hummuli 27, Häädemeeste 46, Iisaku 28, Illuka 12, Imavere 23, Juuru 24, Jõelähtme 55, Jõgeva 41, Jõhvi 56, Järva-Jaani 39, Järvakandi 30, Kaarma 39, Kadrina 50, Kaisma 11, Kaiu 26, Kambja 25, Kanepi 31, Kareda 18, Karksi 50, Karula 26, Kasepää 14, Kehtna 50, Keila 29, Kernu 35, Kihelkonna 21, Kihnu 19, Kiili 29, Koeru 28, Kohila 31, Kohtla 17, Kohtla-Nõmme 19, Koigi 23, Kolga-Jaani 18, Konguta 21, Koonga 20, Kose 41, Kullamaa 24, Kuusalu 51, Kõlleste 13, Kõo 18, Kõpu 15, Kõue 35, Kõrgesaare 15, Käina 20, Kärla 18, Käru 11, Laekvere 28, Laeva 12, Laheda 21, Laimjala 25, Lasva 16, Lavassaare 15, Leisi 33, Lihula 52, Lohusuu 17, Luunja 27, Lügana 25, Lümända 19, Maidla 19, Martna 18, Meeksi 13, Meremäe 35, Mikitamäe 13, Misso 24, Mooste 17, Muhu 21, Mustjala 16, Mõniste 22, Mäetaguse 32, Mäksa 16, Märjamaa 63, Nissi 25, Noarootsi 16, Nõo 23, Nõva 21, Orava 23, Orissaare 30, Oru 21, Otepää 78, Padise 27, Paide 27, Paikuse 31, Paistu 33, Pajusi 33, Pala 34, Palamuse 34, Palupera 16, Peipsiääre 17, Pihtla 17, Piirissaare 9, Puhja 26, Puka 19, Puurmanni 28, Põdrala 19, Põltsamaa 48, Põlva 28, Pärsti 53, Põide 21, Pühalepa 25, Raasiku 30, Rae 45, Raikküla 20, Rakke 44, Rakvere 30, Rannu 14, Rapla 62, Ridala 43, Risti 20, Roosna-Alliku 27, Ruhnu 3, Rõngu 44, Rõuge 37, Rägavere 24, Räpina 53, Saarde 24, Saare 14, Saarepeedi 22, Saku 71, Salme 25, Sangaste 25, Saue 19, Sauga 33, Sonda 16, Surju 17, Suure-Jaani 88, Sõmerpalu 18, Sõmeru 24, Tabivere 28, Taebala 28, Taheva 24, Tahkuranna 31, Tamsalu 74, Tapa 80, Tartu 32, Tarvastu 9, Toila 30, Tootsi 8, Torgu 12, Tori 35, Torma 29, Tudulinna 16, Tõlliste 33, Tõstamaa 16, Tähtvere 25, Türi 124, Urvaste 17, Vaivara 35, Valgjärve 21, Valjala 20, Vara 24, Varbla 22, Varstu 27, Vasalemma 30, Vastse-

Kuuste 19, Vastseliina 45, Veriora 23, Vigala 30, Vihula 34, Viimsi 78, Viiratsi 27, Vinni 69, Viru-Nigula 30, Vormsi 17, Võnnu 24, Võru 31, Väike-Maarja 66, Vändra alev 32, Vändra vald 25, Värskä 38, Väätša 32, Öru 12, Ülenurme 29.

Esitamise tähtaega rikkus **261** ametiisikut, s.o 4,57% (2005. aastal 3,28%). Deklaratsiooni esitamisest keeldus **60** (11 võrra rohkem kui 2005. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas **86** ametiisikut (5 võrra rohkem kui 2005. aastal). Muu tulu saamist on deklareerinud **3159** isikut (s.o 55,37%). 2005. aastal moodustas muu tulu saajate hulk 51,9% deklarantide arvust. Deklaratsioonidest avalikustati **3959** (s.o 69,4%). 2005. aastal oli avalikustamise protsent 75.

Korruptsioonikahtlusi kontrolliti 2 juhul, neist ühel juhul teavitati kaitsepolitseid.

Küsimustiku punktides 8-11 paluti välja tuua, kas ja kui palju on valla osalusega äriühinguid, kas on asutatud eraõiguslikke sihtasutusi ja kas osaletakse mittetulundusühingutes. Valdades on kokku **238** valla osalusega äriühingut, **285** mittetulundusühingut ning eraõiguslikke sihtasutusi on asutatud **89**.

2.7. Koondandmed MHD laekumiste ja KVS rikkumiste kohta 2006. aastal MHD laekumised

Jrk	Deklaratsioonihoidja	MHD arv 2006	MHD arv 2005	Võrdlus 2006
1.	Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon	353	393	-40
2.	Ministeeriumid	2331	2371	-40
	Valitsemisalad	16839	15 822	1 017
	Ministeeriumid ja valitsemisalad Kokku	19170	18193	977
3.	<u>Põhiseaduslikud institutsioonid</u>			
	Riigikogu Kantselei	53	51	2
	Vabariigi Presidendi Kantselei	10	10	0
	Riigikantselei	97	104	-7
	Riigikohus	8	6	2
	Õiguskantsleri Kantselei	11	5	6
	Riigikontroll	25	20	5
	Kokku	204	196	8
4.	Maavalitsused ja nende hallatavad riigiasutused	794	888	-94
5.	Avalik-õiguslikud ülikoolid äriühingute ja sihtasutuste juhatuste, tegevjuhtide ja nõukogude liikmete kohta (MHD-d esitatakse ülikooli rektorile)			
	Eesti Kunstiakadeemia	22	32	-10
	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	2	2	0
	Eesti Maaülikool	9	9	0
	Tallinna Ülikool	5	4	1
	Tallinna Tehnikaülikool	62	77	-15
	Tartu Ülikool	98	103	-5
	Kokku	198	227	-29
6.	Eesti Pank sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmete kohta	7	3	4
7.	Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude andmed juhatuste liikmete kohta			
	Eesti Haigekassa nõukogu	6	5	
	Eesti Töötukassa nõukogu	6	5	
	Eesti Rahvusraamatukogu Nõukogu	0	1	
	Eesti Kultuurkapitali nõukogu	0	1	
	Rahvusoperi „Estonia“ nõukogu	1	ei esitanud	
	Ringhäälingunõukogu	11	9	
	Tagatisfondi nõukogu	0	1	
Kokku	24 ¹¹	22	2	
8.	Kohalike omavalitsuste volikogude andmed:			
	linnavolikogud (33 linna)	4401	4247	154
	vallavolikogud (194 valda)	5705	3748	1957
	Kokku	10106	7995	2111
	Kokku on Eestis esitatud	30856	27 917	2 939

¹¹ Eesti Rahvusraamatukogu (1) ja Kultuurkapitali nõukogu (2) andmed sisalduvad Kultuuriministeeriumi arvandmetes ning Tagatisfondi nõukogu (1) andmed on kajastatud Eesti Panga arvandmetes.

KVS rikkumised 2006. aastal erikomisjonile esitatud andmete alusel

Seaduserikkumine väljendus	Isikute arv 2006. aastal	Isikute arv 2005. aastal	Võrdlus 2005. aastaga (%)
MHD tähtajaks mitteesitamine	1027	882	0,1%
MHD üldse esitamata jätmine või esitamisest keeldumine	450	432	0%
MHD vaid osaline täitmine	656	389	0,7%
Kokku	2133	1703	0,8%

Võrreldes eelneva aastaga on märgata majanduslike huvide deklaratsioonidega seotud KVS sätete rikkumise mõningast suurenemist. Rikkujate üldarv (**2133**) on suurenenud 0,8% võrra. Kõige rohkem on suurenenud deklaratsioonide osalise täitmise arv (656 ametiisikut), see võib olla seotud sellega, et deklaratsioonihoidjad on hakanud enam tähelepanu pöörama deklaratsiooni väljade täitmisele.

Valdavalt on deklaratsiooni esitamisest keeldujateks endised ametiisikud, kes peavad deklaratsiooni esitama 2 aasta jooksul pärast ametikohalt lahkumist.

KVS § 18 lõike 3 kohaselt peab ametiisiku poolt deklaratsiooni tähtpäevaks esitamata jätmise korral Riigikogu esimees, vastav minister, asutuse juht või kohaliku omavalitsuse volikogu esimees avaldama selle kohta ametliku teate Riigi Teataja Lisas ühe kuu jooksul, arvates seaduserikkumise teatavaks saamisest.

Riigi Teataja Lisas avalikustatud andmed KVS rikkumiste kohta

KVS § 18 lõike 3 nõude täitmiseks

Avalikustamise kuupäev	RTL nr	Avalikustaja	Kelle rikkumise kohta
22.06.2006	49	Väätsa Vallavolikogu	4 volikogu liiget, lasteaia juhataja, 2 (endine ja praegune) raamatukogu juhatajat on jätnud MHD tähtpäevaks esitamata; 2 endist Väätsa volikogu liiget ja endine lasteaia juhataja on jätnud MHD esitamata.
8.06.2006	46	Türi Vallavalitsus	4 volikogu liiget on jätnud MHD tähtpäevaks esitamata

Kui 2006. aastal oli majanduslike huvide deklaratsioonide esitamisega seotud rikkumisi 2133, siis deklaratsioonihoidjad avalikustasid nendest vaid 13, s.o 0,06% (2005. aastal oli nimetatud protsent 0,6 ja 2004. aastal 0,5). Seega pole deklaratsioonihoidjad jätkuvalt täitnud nendel lasuvat kohustust teha avalikkusele teatavaks ametiisikud, kes on majanduslike huvide deklaratsiooni esitamata jätnud.

3. Erikomisjoni järelused ja seisukohad

Kuigi ülevabariigilistest arvandmetest nähtub, et deklaratsioonide arv kasvab aasta-aastalt, ei anna käesolev aruanne selget ülevaadet, kui palju deklaratsioone on esitatud kaks või enam kordi. Üldmääratud dubleerimine on tingitud KVS § 14 lõike 14 regulatsioonist, mis sätestab, et kui ametiisiku suhtes on määratud rohkem kui üks deklaratsioonihoidja, esitab ametiisik deklaratsiooni oma põhitöökoha deklaratsioonihoidjale, ära kirja sellest teisele deklaratsioonihoidjale. Nii võib ühe isiku majanduslike huvide deklaratsioon kajastuda käesoleva ülevaate andmetes mitmel korral. Näiteks, kui Riigikogu liige kuulub riigi või kohaliku omavalitsuse asutatud eraõigusliku juriidilise isiku nõukogusse, kajastub tema deklaratsioon nii erikomisjoni toodud andmetes, ministeeriumi poolt esitatud andmetes kui ka kohaliku omavalitsus volikogu poolt esitatud andmetes (KVS § 14 lõige 7). Või näiteks avalik-õigusliku juriidilise isiku asutatud sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmed, kes peavad esitama deklaratsiooni avalik-õigusliku juriidilise isiku juhile. Praktikas esitavad nad deklaratsiooni kõigile nimetatud sihtasutuse asutamisel osalenud avalik-õigusliku juriidilise isiku juhtidele (KVS § 14 lõige 9). Seega, kui sihtasutuse asutamisel osaleb näiteks kümme valda või linna, peavad sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmed kehtiva regulatsiooni kohaselt esitama deklaratsiooni kõikide nende valdade ja linnade deklaratsioonihoidjatele.

Erikomisjoni asub ka käesoleval aastal seisukohale, et KVS vajab muutmist ning majanduslike huvide deklaratsioon praegusel kujul on oma aja ära elanud.

Aasta algul kohtus erikomisjon justiitsminister Rein Langiga, et saada informatsiooni strateegia „Aus Riik” meetmete 5 kuni 9 rakendamise ja majanduslike huvide deklaratsiooni uue süsteemi loomise käigust. Justiitsminister informeeris komisjoni, et ministeeriumis on valmimas eelnõu, millega:

- 1) täpsustatakse ametiisikute ringi, kes oma majanduslike huve peaks deklareerima;
- 2) täpsustatakse andmete ulatust, mida tuleb deklareerida;
- 3) täpsustatakse deklareerimise korda;
- 4) luuakse MHD-de elektrooniline andmebaas;
- 5) suurendatakse avalikkuse kontrolli MHD täitmise üle.

Korruptsioonivastase seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu saadeti kooskõlastusringile kevadel ning esitati Vabariigi Valitsusele septembris 2006.

Kuna eelnõu menetlemine valitsuses katkes, soovis erikomisjon justiitsministrilt saada täiendavat informatsiooni korruptsioonivastase seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu olukorra kohta uuesti novembris.

Justiitsminister vastas: „Korruptsioonivastase seaduse muutmise eelnõu ei ole jõudnud edasi. Justiitsministeerium on tänaseks päevaks valmis tegema sellist süsteemi, et kõrgemate riigiametnike majanduslike huvide deklaratsioonid on eeltäidetud interneti keskkonnas, st et neid inimesi, kes kohustuslikus korras oma deklaratsiooni esitavad, ei tohiks olla üle 600. Justiitsministeeriumis ei olda IT alaselts valmis sisestama 30 000 ametiisiku eeltäidetud deklaratsiooni. Valitsuse kabinetiistungile esitatud eelnõu kohaselt hoolitseb kõrgemate isikute deklaratsioonide eest Justiitsministeerium, kohalike omavalitsuste isikute deklaratsioonide täitmise ja säilitamise eest vastutab kohalik omavalitsus ise. Samuti võiksid kohalikud omavalitsusüksused ise otsustada, kellelt majanduslike huvide deklaratsiooni nõuda. Sama regulatsioon puudutas riigiametiteid. Kõikidele ministeeriumi kantsleritele (kes

juhivad struktuuriüksusi) ja ametite juhtidele oleks antud võimalus nõuda ametiisikult MHD ja sellisel juhul oleks amet ise korraldanud andmete kogumise ja säilitamise.

Teine osa sellest seaduse muutmise eelnõust oli majanduslike huvide deklaratsiooni sisu ja vormi muutmine, mis oleks süsteemi selgelt läbipaistvamaks muutnud.

Seaduse muutmise eelnõu arutati kabinetiistungil, kuna kokkuleppele ei jõutud siis jäi eelnõu seisma.”¹²

Erikomisjon väljendab kahetsust, et töö Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud korruptsioonivastase strateegia „Aus Riik” aastateks 2004 – 2007 meetmete osas, milles nähakse ette majanduslike huvide deklareerimise ennetava mõju suurendamine (meetmed 5 kuni 9), on seiskunud.

GRECO II hindamisaruande soovitude täitmise arutelul Strasbourgis 9.-13. oktoobrini nenditi GRECO poolt antud IX soovitude (Eesti pidi üle vaatama majanduslike huvide deklareerimise süsteemi) osas, et Eesti peab nimetatud soovitude täitmisel veel jõupingutusi tegema.¹³

Et kehtivas korruptsioonivastases seaduses on töökoha- ja tegevuspiirangute regulatsioon ebaselge, vajab ka see regulatsioon täiendamist ja täpsustamist.

Erikomisjonil on infot selle kohta, et Justiitsministeeriumis on väljatöötamisel vastavat valdkonda hõlmav seaduseelnõu – korruptsioonivastase seaduse, kohaliku omavalitsuse seaduse ja avaliku teenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Kuid justiitsministri sõnade kohaselt „... on ka selle eelnõu menetlemine takerdunud valimiseelsesse perioodi...”.¹⁴

Kuna on ilmne, et Vabariigi Valitsus Riigikogu käesolevale koosseisule korruptsioonivastase seaduse muutmise seaduse eelnõusid ei esita, teeb erikomisjon ettepaneku kaaluda selguse huvides uue tervikliku korruptsioonivastase seaduse eelnõu väljatöötamist.

Samas väljendab erikomisjon heameelt, et korruptsiooni ennetamise meetmed, millega nähti ette tugevdada kohalike omavalitsuste auditeerimist, tagamaks süsteemne ja sõltumatu kontroll, on realiseerunud.¹⁵

Mihkel Oviir tõdes kohtumisel erikomisjoniga, et „Korruptsiooni ennetamise võimalused laienesid seoses Riigikontrolli volituste laiendamisega kohalike omavalitsuste auditeerimisel (sel aastal esimest korda ja koostati 8 auditit). Põhilised probleemid kohalikes omavalitsusüksustes on finantsprobleemid (90%). Väikestes omavalitsustes on küsimus intellektuaalse potentsiaali olemasolus: ei ole võimalik üleval pidada raamatupidaja ja infotehnoloogia kvalifikatsiooniga spetsialiste. Riigikontroll tegi valitsusele ettepaneku kaaluda võimalust luua maavalitsuste juurde kompetentsikeskused, kus omavalitsus võiks tellida vastavat (raamatupidamise, IT jne.) teenust. Palju probleeme tuleneb ka omavalitsuste väiksusest, kuna nad ei suuda oma finantsriske hinnata, hindavad oma võimalusi üle (laenude puhul).

¹² Erikomisjoni 06.11.2006 protokoll nr 25, päevakorrapunkt 1.

¹³ GRECO II hindamisaruande soovitude eesti keelne tekst on kättesaadav aadressil:

<http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=25882/GRECO+II+ringi+vastavusaruanne.pdf>

¹⁴ Erikomisjoni 06.11.2006 istungi protokoll nr. 25, päevakorrapunkt 1.

¹⁵ 1. jaanuarist 2006 jõustus Riigikontrolliseaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seadus (RTI, 09.06.2005, 32, 235), millega laiendati Riigikontrolli pädevust kohalike omavalitsusüksuste auditeerimisel.

Probleemi lahenduseks oleks täielik ja totaalne avalikustamine (lepingute avalikustamine). See oleks kõige parem kontroll ja võitlus korrupsiooni vastu.

Riigikontroll ei ole seadnud eesmärgiks eraldi korrupsioonijuhtumi väljauurimist, küll aga korrupsioonivõimaluste tekkimise ennetamist ja korrupsiooniohu avastamist.”¹⁶

Erikomisjon valimisaruannete kogujana on väljendanud oma arvamust õiguskantsleri poolt Riigikogule 17. mail 2006 esitatud ettepaneku nr 2 osas ja toetanud seisukohta, et erakondade rahastamise üle tuleb kontrolli tõhustada. Tõhusa kontrollimehhanismi loomiseks peaks kontrolli objektiks olema kogu erakondade rahastamine. Samas tuleks tähelepanu pöörata asjaolule, et mida lihtsamalt on erakondade rahastamise reeglid kehtestatud ja mida vähem on piiranguid, seda läbipaistvam ja avatum on erakondade rahastamise kontrollimine.¹⁷

Erakondade rahastamise kontrolli tõhustamisel ei toeta komisjon nende funktsioonide panemist korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile – kuna erikomisjon koosneb parlamendis esindatud eri erakondade esindajatest ja komisjon ei mõjuks kontrollorganina sõltumatuna. Samuti eeldab tõhusa kontrollimehhanismi sisseviimine ka haldustoiminguid sunnivahendite rakendamiseks (ettekirjutused, sunniraha kohaldamine). Seadusandliku võimu sees sellise organi loomine, kes sooritab haldustoiminguid, kelle aktid ja toimingud on vaidlustatavad halduskohtus, pole kooskõlas põhiseaduses sätestatud võimude lahususe printsiibiga.

Erikomisjon väljendab oma seisukohta, mille kohaselt valimisalast seadusandlust tuleb täiendada. Vajalik on seadusandluses näidata tähtajad, mille jooksul peavad erakonnad, valimisliidud ja üksikkandidaadid esitama täiendava aruande valimiskampania rahastamise kohta.

Käesolev ülevaade on läbi arutatud Riigikogu erikomisjoni 4. detsembri, 11. detsembri ja 18. detsembri 2006. aasta istungitel ning esitatakse Riigikogule ja üldsusele.

Margi Ein
Erikomisjoni esimees

19. detsember 2006

¹⁶ Erikomisjoni 23.10.2006 istungi protokoll nr 24, päevakorrapunkt 1.

¹⁷ Erikomisjoni 27.09.2006 istungi protokoll nr 21, päevakorrapunkt 1.